Trafikutskottets betänkande

1980/81:32

om teletaxor

Motionerna

I motion 1980/81:264 av Bertil Jonasson m. fl. (c) yrkas att riksdagen anhåller att regeringen beaktar vad i motionen anförts beträffande abonnemangsavgifternas nivå och differentiering i det fortsatta arbetet med televerkets taxesystem från 1982.

I motion 1980/81:1722 av Georg Andersson m. fl. (s) yrkas att riksdagen begär att regeringen förändrar taxorna för telekommunikationer så att de helt baseras på kommunikationstid och ej till någon del på avstånden mellan abonnenterna.

I motion 1980/81:1736 av Iris Mårtensson m. fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande telefontaxor och ny enhetlig huvudabonnemangsavgift för telefon.

Remissyttrande

Över motionerna har yttrande inhämtats från televerket. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

I motion 1980/81:264 (c) framhålls att utvecklingen av *abonnemangsavgifterna* under 1960- och 1970-talen har missgynnat abonnenterna i glesbygden. Telefontaxeutredningen har i sitt betänkande Utökade lokalsamtalsområden (TFS serie A 32) bl. a. föreslagit att en enhetlig huvudabonnemangsavgift införs. Enligt motionärerna finns inga bärande skäl för att glesbygdsborna skall få en lika hög avgift som de som bor i tätbefolkade regioner. Mot bakgrund av de högre telefonkostnaderna för glesbygdsborna anser de därför att skillnaden i abonnemangsavgift bör vara minst 20 kr. per kvartal vid en nivå på avgiften på ca 350 kr. per år. Motionärerna anser vidare att det bl. a. med hänsyn till glesbygdsbor och pensionärer är angeläget att undvika så kraftiga höjningar av abonnemangsavgiften som utredningen föreslår. De förordar därför att avgiften bestäms till ca 350 kr. per år.

Televerket framhåller i sitt remissvar att motionen behandlar förslag som telefontaxeutredningen framlagt i sitt slutbetänkande. De synpunkter som framförs i motionen har även framkommit från vissa remissinstanser. Televerket som inte anser det lämpligt att föregripa den fortsatta beredning-

en av utredningens förslag föreslår att motionen beaktas i samband med den kommande behandlingen inom verket av remissyttrandena över betänkandet.

Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen uttalat sig för att teletaxorna bör utjämnas så långt som möjligt mellan olika delar av landet. Utskottet som alltjämt har denna uppfattning vill erinra om att en rad åtgärder har vidtagits under senare år som verkat i denna riktning. Bl. a. har den tidigare högsta avståndsklassen (8 sekunders markeringsintervall) slopats och vissa högsta gränser satts för avgifterna vid samtal inom den egna kommunen och det egna länet. Andra åtgärder planeras, som kommer att innebära en ytterligare regional utjämning av telefonkostnaderna. Det gäller t. ex. sänkning av avgifterna för rikssamtal under trafiksvag tid. Även telefontaxeutredningens förslag syftar till sänkta samtalstaxor för de mest långväga samtalen.

Som framgår av remissyttrandet har televerket ännu inte tagit ställning till telefontaxeutredningens förslag. Enligt vad utskottet erfarit kommer verkets styrelse att fatta beslut i frågan senare i år. Detta beslut liksom det fortsatta beredningsarbetet i regeringskansliet bör enligt utskottets uppfattning avvaktas. Under hänvisning härtill och då utskottet inte heller i övrigt kunnat biträda motionärernas yrkanden bör motionen lämnas utan åtgärd från riksdagens sida.

I motion 1980/81:1722 (s) yrkas att regeringen förändrar *taxorna för telekommunikationer* så att de helt baseras på kommunikationstid och ej till någon del på avstånden mellan abonnenterna. Motionärerna anser att den tekniska utvecklingen mot automatisering har inneburit att de rörliga kostnaderna fått en helt underordnad betydelse. I motionen framhålls vidare att den föreslagna taxeomläggningen skulle innebära såväl regionalpolitiska som sociala fördelar.

Televerket framhåller i sitt remissvar att en enhetstaxa skulle innebära att abonnenter som huvudsakligen ringer kortväga samtal skulle få väsentligt högre telefonkostnader. Enligt verket skulle markeringsintervallet vid enhetstaxa behöva sättas till 40 sekunder med oförändrad abonnemangsavgift. För televerket kan en enhetstaxa förväntas medföra en kraftig ökning av rikstrafiken, vilket kräver investeringar som grovt beräknats till någon eller några miljarder kronor. Eftersom intäkterna från rikssamtal blir lägre än kostnaderna kommer enligt televerket de erforderliga investeringarna att medföra en från ekonomisk synpunkt sned uppbyggnad av nätet. Stora investeringsbelopp skulle därmed behöva användas till en ekonomiskt olönsam utbyggnad av riksnätet i stället för till andra angelägna ändamål. Fortfarande är kostnaderna för att överföra samtal klart avståndsberoende, och enligt televerkets bedömning kan förutsättningar att införa enhetstaxa föreligga först när det inte finns någon väsentlig skillnad i kostnad för att överföra samtal på korta och långa avstånd.

Utskottet har ovan redovisat att en rad åtgärder har vidtagits och planeras

att vidtas som syftar till att utjämna telefonkostnaderna mellan olika delar av landet. Utskottet har också uttalat att teletaxorna bör utjämnas så långt som möjligt. I likhet med televerket anser emellertid utskottet att förutsättningar f. n. saknas för att införa enhetstaxa. I rådande statsfinansiella läge finns det inte ekonomiskt utrymme för investeringar av den omfattning som ett införande av en sådan taxa skulle kräva. Motionen avstyrks därför.

I motion 1980/81:1736 (s) framhålls att en *utjämning av telefonkostnaderna* bör göras, som ger möjlighet till lägre taxor för långväga samtal. Enligt motionärerna bör en lokalzon inrättas som omfattar riktnummerområden, vars taxepunkter ligger inom ett näravstånd av minst 150 km från det egna riktnummerområdets taxepunkt. Vidare förordas att en enhetlig abonnemangsavgift införs.

Som framgår av televerkets remissyttrande sammanfaller yrkandena i motionen om utjämning av telefonkostnaderna med de förslag som telefontaxeutredningen lagt fram. I avvaktan på televerkets ställningstagande till utredningen och det fortsatta beredningsarbetet i regeringskansliet anser utskottet att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

beträffande *teletaxor*

att riksdagen

a. lämnar motion 1980/81:264 (c) utan åtgärd,

b. avslår motion 1980/81:1722 (s),

c. lämnar motion 1980/81:1736 (s) utan åtgärd.

Stockholm den 19 maj 1981

På trafikutskottets vägnar
BERTIL ZACHRISSON

Närvarande: Bertil Zachrisson (s), Rolf Clarkson (m), Bertil Jonasson (c), Essen Lindahl (s), Rolf Sellgren (fp), Wiggo Komstedt (m), Kurt Hugosson (s), Rune Torwald (c), Birger Rosqvist (s), Sixten Pettersson (m), Olle Östrand (s), Anna Wohlin-Andersson (c), Ove Karlsson (s), Eric Rejdnell (fp) och Sten-Ove Sundström (s).

Reservation

Bertil Jonasson, Rune Torwald och Anna Wohlin-Andersson (alla c) anser

dels att det stycke av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Som framgår" och slutar med "riksdagens sida." bort ersättas med text av följande lydelse:

Som framgår av remissyttrandet har televerket ännu inte tagit ställning till telefontaxeutredningens förslag. Utskottet noterar att abonnenterna f. n. har att erlägga dels en kvartalsavgift för abonnemanget, dels en samtalsavgift för varje markering. Abonnemangstaxan är högst i storstadsområdena, obetydligt lägre i de tätbebyggda områden som gränsar till storstadsområdena samt f. n. 9 kr. lägre per kvartal i övriga Sverige.

Utskottet har också noterat att differentieringen av huvudabonnemangsavgiften under senare år inte på långa vägar ökat i samma takt som markeringsavgifterna har ökat. Denna utveckling har missgynnat abonnenterna i glesbygden. Telefontaxeutredningen har förordat en höjd, *enhetlig* huvudabonnemangsavgift. En sådan åtgärd skulle såsom framhålls i motion 1980/81:264 (c) främst drabba folkpensionärer och andra abonnenter med låg samtalsfrekvens liksom glesbygdsborna. De senare kommer av naturliga skäl dessutom att få betydligt sämre möjligheter att utnyttja den nya lokaltaxa som telefontaxeutredningen föreslagit. Utredningen har sålunda visat att 85 % av samtalen kan klaras med den nya lokaltaxan om man bor i något av de två områden där man f. n. har den högre huvudabonnemangsavgiften. När det gäller glesbygdsborna, så klaras bara 75 % av samtalen med denna taxa. Genomförs telefontaxeutredningens förslag får en glesbygdsabonnent, som bara ringer 500 samtal per år, drygt 100 kr. högre samtalskostnader per år än storstadsbon.

Under hänvisning till vad ovan anförts främst beträffande konsekvenserna för folkpensionärer och glesbygdsbor om telefontaxeutredningens förslag skulle genomföras, ansluter sig utskottet till motionärernas krav på att huvudabonnemangsavgifterna i stort bör bibehållas på nuvarande nivå men att differentieringen bör öka till minst 20 kr./kvartal.

Vad utskottet härom anfört bör av riksdagen ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under a. bort ha följande lydelse:

att riksdagen

a. med bifall till motion 1980/81:264 (c) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

Bilaga

Yttrande över motionerna

Televerket (1981-04-03)

1. Motion 1980/81:1722 om ändring av teletaxorna

I motionen föreslås att telefontaxorna förändras så att de helt baseras på kommunikationstid och ej till någon del på avstånden mellan abonnenterna.

Förslag till enhetstaxa för telefonsamtal har under årens lopp framförts bl. a. i motioner i riksdagen. Ett av huvudmotiven för enhetstaxa är att skapa större rättvisa mellan abonnenter i olika delar av landet.

För kunderna medför enhetstaxa fullständig utjämning mellan avgifterna för långväga och kortväga samtal. Enhetstaxan innebär visserligen en sänkning av avgifterna för rikssamtal men å andra sidan en kraftig höjning av avgifterna för lokal- och närsamtal. Utifrån vissa antaganden, främst beträffande priskänsligheten, har beräknats att markeringsintervallet vid enhetstaxa skulle behöva sättas till ca 40 sekunder med oförändrad abonnemangsavgift. Om enhetstaxan sätts lägre, d v s på en sådan nivå att den skulle accepteras av flertalet abonnenter, sannolikt strax över nuvarande närtaxa, måste dock abonnemangsavgifterna höjas kraftigt för att täcka intäktsbortfallet. Enhetstaxa skulle således leda till att abonnenter, som huvudsakligen ringer kortväga samtal får väsentligt högre telefonkostnader.

För televerket kan enhetstaxa förväntas medföra en kraftig ökning av rikstrafiken och viss minskning av lokal- och närtrafiken. Detta kräver betydande investeringar i riksnätet, vilka grovt beräknats uppgå till någon eller några miljarder kronor om man använder nu känd teknik. Så stora investeringar skapar problem såväl på finansieringssidan som på den fysiska resurssidan och skulle sannolikt behöva fördelas på minst 10 år. Eftersom intäkterna från rikssamtal blir lägre än kostnaderna, kommer de erforderliga investeringarna att medföra en från ekonomisk synpunkt sned uppbyggnad av nätet. Stora investeringsbelopp skulle således behöva användas till ekonomiskt olönsam utbyggnad av riksnätet i stället för till andra angelägna ändamål. Enhetstaxa leder också till överkapacitet i lokalstationer och landslinjenät.

Transmissionstekniken har, som påtalas i motionen, kraftigt förändrats under de senaste årtiondena, vilket inneburit större kapacitet till lägre pris. Fortfarande är dock televerkets kostnader för att överföra samtal klart avståndsberoende. Man får räkna med att den tekniska utvecklingen fortsätter. Enligt televerkets bedömning kan dock förutsättningar för att införa enhetstaxa föreligga först när det inte längre finns någon väsentlig skillnad i kostnad för att överföra samtal på korta och långa avstånd.

2. Motion 1980/81:1736 om utjämning av telefonkostnaderna

I motionen föreslås inrättandet av en lokalzon – en närzon, som omfattar riktnummerområden, vars taxepunkter ligger inom ett näravstånd av minst

150 km avstånd från det egna riktnummerområdets taxepunkt. Vidare föreslås att enhetlig huvudabonnemangsavgift införs.

Förslagen i motionen har en liknande inriktning som de förslag en utredning inom televerket framlagt i ett betänkande 1980 (TFS serie A:32). Detta betänkande har varit föremål för remissbehandling såväl utom som inom televerket och arbetet med att sammanställa remissvaren pågår. I avvaktan på det slutgiltiga ställningstagandet till utredningens förslag kan televerket inte nu ta ställning till de i motionen framlagda förslagen.

3. Motion 1980/81:264 om utformningen av telefontaxorna

I motionen framförs bl. a. att nivån på abonnemangsavgiften bör vara ca 350 kr/år, d v s ungefär den nivå som uppnåtts genom de höjningar som vidtagits fr. o. m. den 1 januari 1981. Vidare uttalas att en skillnad på minst 20 kr/kvartal till glesbygdsbons fördel är skälig, när det gäller en abonnemangsavgiftsnivå på ca 350 kr/år.

Motionen tar upp till behandling de förslag som den ovannämnda utredningen inom televerket framlagt i sitt slutbetänkande 1980. De synpunkter som framförts har även framkommit från vissa remissinstanser. Det synes dock ej lämpligt att föregripa den fortsatta behandlingen inom televerket av utredningens förslag, varför televerket föreslår att motionen beaktas i samband med den kommande behandlingen av remissyttrandena över betänkandet.

Sammanfattningsvis föreslår televerket med hänvisning till det ovan anförda att ifrågavarande motioner avslås.